

Jan Sonnergaard
Poslední neděle v říjnu
a jiné temné příběhy

Jan Sonnergaard
Poslední neděle v říjnu
a jiné temné příběhy

Pistorius & Olšanská
Příbram 2017

Tato publikace byla redakčně a vydavatelsky připravena v rámci semináře
Nakladatelská praxe na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.
Překlad vznikl v překladatelském semináři pro studenty dánštiny
vedeném Helenou Březinovou v Ústavu germánských studií téže fakulty.

Copyright © by Jan Sonnergaard, 2017

Translation © by Zuzana Bartůňková, Antonie Dědečková, Lenka Drugová,
Kateřina Dudková, Barbora Hlavatá, Jana Hůrská, Adam Jelšík,
Dominika Michalková, Anna Řihová, Martina Stanjurová a David Stybor, 2017
Cover illustration Yauheni Kulbei © 123RF.com, 2017

Editor © Helena Březinová, 2017

Typography © Pavel Cindr, 2017

ISBN 978-80-87855-92-8

Ve středu dopoledne u Annette

Ve středu jsem se stavil na kafe u Annette doma na Elmegade.

Vyprávěla mi, jak minulý víkend vyrazily s Kirsten a Lisbeth na tah po Nørrebro a Vesterbro a jak skončily na Christianshavnu.

A vykládala taky o diplomce a že s ní za tu dobu, co jsem byl pryč, konečně pořádně pohnula. Stoprocentně už překonala ten svůj vnitřní blok. Vehementně teď pracuje na závěru a úvod už má napsaný. Získala taky hrubou představu, co dá na seznam literatury.

A usmála se na mě a prohlásila, že tu letní brigádu v Pussy Galore možná přece jenom dostane.

A pak mě pobídla, ať nestojím v kuchyni a jdu do obýváku, a zeptala se, jestli si dám kafe.

A posadila se naproti mně na stoličku u konferenčního stolku a rozpovídala se o Kennym, se kterým půl roku chodila. Přitom to byl trapnej lůzr, co si od ní opakovaně půjčoval.

A vyprávěla mi taky o Olem, kterého ulovila hned po rozchodu s Kennym. Nejtipnější na tom prý je, že podle názoru jejich kamarádek s ním byla nuda na umření, vůbec se to nedalo vydržet. A stejně s ním zůstala přes rok.

A celá rozesmátá mi pak vykládala, že jí zrovna předevčirem teta nabídla finanční injekci, aby nemusela tolik pracovat a měla klid na dopsání diplomky. Prý jí slíbila tolik, co odpovídalo minimální mzdě, tedy nějakých sedm a půl tisíce dánských korun měsíčně, a diplomku může psát, jak dlouho bude chtít.

I otec prý její nelehkou situaci chápe. Vyplatil jí předem čtyřicet tisíc z dědictví a ona se smíchem přiznala, že je to sice trapný, ale že už na ty peníze sáhla.

A potom se rozpovídala o Jensovi, na kterého měla už pěkně dlouho zálsusk. Ted' v pátek, když jsem tu nebyl, ho znovu potkala v BarBaru na Vesterbro.

A cestou do kuchyně pro kávu prohodila, že to s ním bylo úplně boží. I přesto, že si pak ráno musela vzít pilulku poslední záchrany.

A pak se vrátila z kuchyně, a ještě než položila termosku s kávou na stůl, mi oznámila, že už mě nemiluje.

Octomilky

S bydlením jsem na tom byl bledě jen dva měsíce po návratu z obligátní cesty po Evropě, kterou člověk podniká hned po gymplu, aby se patřičně vzdělal.

Nechápu, že sehnat byt šlo tak hladce. Běžně slyším o lidech, který čekají i rok, aby dostali aspoň podnájem, ale je možný, že jsem se paní na byt'áku líbil. Třeba si myslela, že jsem takovej ten typ slušňáka, a bylo jí mě líto. Anebo jsem ten byt dostal, protože ho nikdo jinej nechtěl a jenom já jsem byl dostatečně blbej na to, abych ho vzal a ještě za něj nastotísíckrát poděkoval.

V každým případě jsem se nastěhoval do pěkný díry. Byl to byt v baráku na kraji města dost blízko čtvrti, která měla... řekněme pochybnou pověst. S tou nechvalně známou částí města přímo hraničil a všechny domy tu byly vesměs barabizny. Na schodišti se loupala omítka, a když se zvedl byt' sebeslabší vánek, škvírama v oknech profukovalo. A bylo tam všechno slyšet. První tři měsíce po nastěhování jsem rozuměl každému slovu sousedky zespoda. Slyšel jsem, jak se hádá se svým milencem. Slyšel jsem ji brečet, když odcházela a ona stála na schodech a ječela na něj.

A zvlášť dobře jsem slyšel, jak na druhej den zahání žal. To si vždycky pustila buď Queeny: „Sometimes I get so lonely... sometimes I want to lie down and die... ooooh... living on my own“, nebo jinej starej hit na stejný téma.

Divný na tom bylo, že ty chlápky, kvůli kterejm byla tak nešťastná, jsem nikdy neviděl. První půlrok jsem si myslel, že je to pořád ten samej, ale postupně mi došlo, že jich je určitě víc. Rozcházet se s jednou a tou samou ženskou nejde přece do nekonečna. Takže to samozřejmě nebyl pořád ten samej. Během podzimu se mi to potvrdilo. Nejdřív tam chodil ten s kšiltovkou,

kteřej pokaždý když odcházel, práskal dveřma. Pak jsem viděl jednoho, co vypadal tak trochu odrbanej a vždycky byl nalitej. Docházel tam přes měsíc a já jsem vždycky slyšel, jak mu cinká sklo v igelitkách, když dusal po schodech nahoru. Vteřinu po tom, co vešel dovnitř, začala vyřvávat hudba a moje dva pokoje se rázem naplnily starejma šlágrama, který hrály tak nahlas, že to i na můj vkus bylo moc. Jako by mě vypudili z vlastního bytu, a já se tak naštvál, že jsem zvažoval, jestli nezavolat policajty. Nebo že si koupím baseballovou pátku, vykopnu u ní dveře a zakročím...

Ale našťestí jsem nic z toho neudělal. Brzo se totiž ukázalo, že je v tom jistej řád: muzika hrála nanejvýš pár hodin, pak ji ztlumili a začali tancovat a povykovat. Ale nikdy dýl než hodinu. A pak bylo slyšet, jak si to spolu zkoušejí rozdat... a to jim taky vydrželo nejdýl hodinu.

Svým způsobem to vlastně docela ušlo. Rámus trval čtyři až pět hodin odpoledne, zhruba od tří do sedmi nebo do osmi. A potom bylo ticho jako v hrobě a můj byt mi připomínal kancelář nebo pokoj v suterénu u nás doma, kde jsem bydlel v pubertě.

Vlastně to nebylo zas tak strašný. Každopádně ne v době, kdy chodila s tím, co byl věčně v lihu. Tím příšernější ale bylo, když se vypařil i on. To pak brečela, dělala rámus a přehrávala tu nesnesitelnou pecku od Queenů několik týdnů v kuse a rozbíjela veškerý zařízení bytu – talíře, sklenice, televizi – prostě všechno.

Jasně, že mě napadlo sejít dolů a požádat ji, aby toho nechala. Nebo jí pohrozit stížností. Nebo policií. A taky jsem přemýšlel o tom, že sejdu dolů, zaklepu, pozvu ji na kafe a zeptám se jí, proč je tak smutná, a třeba ji povzbudím.

Ale neudělal jsem to. Toho dne, kdy jsem ji chtěl pozvat k sobě a promluvit si s ní, jsem totiž zjistil, že má nověj objev. Nabrnkla si takovýho fousatýho pobudu. Byl to vysokej chlap, co na ni hulákal už z ulice, a já tušil, že si po zbytek zimy prožiju opravdový muka.

S novým chlápkiem přišel i nověj rituál. Tenhle nikdy nezvonil. Místo toho si stoupl pod okno a pořvával na ni. Mohlo to trvat celou věčnost – jednou jsem mu měřil čas, a když jsem přestal, hulákal nepřetržitě přes devět minut. Trvalo to tak dlouho, dokud ji nevzbudil... pak dovrávorala k oknu, otevřela ho a řvali na sebe do té doby, než šel konečně nahoru.

Ten první rok, co jsem tam bydlel, tam byl zkrátka a dobře pekelněj kravál. Ale svým způsobem to vlastně bylo docela napínavý – jako bych byl šmírák. A sledovat něčí soukroměj život takhle zblízka bylo tak trochu jako porno. V podstatě jsem o ní věděl všechno – až na to, jak vypadá. Nikdy jsem ji neviděl. Pořád zůstávala ve svém bytě a vůbec nevycházela. Rozhodně ne, když jsem byl doma.

Ale mně to vlastně bylo celkem jedno. Ve vztahu k ní pro mě bylo hlavní, že dělala tak děsivej randál, že jsem skoro pořád doufal, že umře! Nebo že ji odsud vykopnou!

Pořád jsem ale nevěděl, jak vypadá.

A trvalo ještě dost dlouho, než jsem to zjistil. Jednoho dne na jaře bylo toho kraválu a povyku, kterým mě ona a ten její ztroskotanec obšťastňovali, přece jen trochu moc. Tak jsem napsal dlouhej a pořádně naštvanej dopis na domovní správu a dožadoval jsem se, aby ji vyhodili. A pak jsem odjel. Pěkně poníženě jsem se klidil domů k rodičům. Říkali, že ten „úžasnej byt“ přece nesmím pustit. Stejně mi ale okamžitě připravili můj starej pokoj a opakovaně mě ujišťovali, že můžu zůstat, „jak dlouho jen budu chtít“.

Vydržel jsem tam jen pár měsíců. Protože když skončilo léto a kamarádi z dětství se pomalu, ale jistě vytráceli do zahraničí nebo na školy do Kodaně, Odense a Århusu... začínalo mě to doma dost nudit.

Takže jsem se začátkem září zase nastěhoval zpátky. A tehdy jsem sousedku uviděl poprvé. Právě jsem šel nahoru po schodech s plným igelitkama ze supermarketu, když vtom si to proti mně šinula taková poměrně tlustá ženská. Určitě byla pod vlivem, ale jinak vypadala docela mile, i když působila dost zbitačeně. Zastavila se přímo přede mnou a řekla:

„Vážně mě mrzí, že jsem vás tolik rušila...“

Bylo to docela trapný, protože já už jsem samozřejmě dávno zapomněl na tu stížnost, co jsem tenkrát napsal. Taky jsem zapomněl, jak jsem v bytě vždycky zuřivě mlátil do topení a posílal ji do horoucích pekel.

A teď přede mnou stála, jenom se mi dívala do očí a bylo jí to zjevně strašně líto. Podle všeho na tom nebyla zrovna dobře. Vypadala na padesát, i když jí nemohlo být ani čtyřicet.

A pak se rozbřečela.

„Promiňte, promiňte, promiňte,“ zajíkala se a chytila mě za ruku.

„Už se to nebude opakovat... vyhodila jsem ho...“

„Aha, vy myslíte toho s fousama... na toho uřvaného paviana se vykašlete...“ snažil jsem se, aby to znělo co nejpřátelštěji, a pospíchal jsem dál po schodech nahoru. A předstíral jsem, že neslyším, jak za mnou volá:

„A psa si vzal s sebou...“

To bylo divný. V jejím bytě nikdy žádný pes nebyl. Ale možná si mezitím nabrnkla někoho jiného, a to jí teď taky nevyšlo. Každopádně tam na schodišti nevyhlížela nijak zvlášť vesele a bylo

docela dobře možný, že ten otok, co měla pod levým okem, byl monokl. Vypadala jako někdo, kdo dostal nářez, a taky jako někdo, komu nebylo co závidět.

Jenže... chyby děláme všichni a koneckonců to vůbec nebyla moje věc. Krom toho dodržela slovo. Teď bylo u ní v bytě dost ticho. Párkrát během podzimu jsem sice slyšel něco jako pláč, ale to bylo všechno. Takže když jsem ji pak několikrát potkal na schodech, zdvořile jsem ji zdravil.

„Dobrý den, Tino, jak se máte?“ zeptal jsem se.

Ona pokaždý odpověděla „dobrý den“, ale o tom, jak se jí daří, se nezmínila nikdy. Vždycky pospíchala pryč, ale to bylo vlastně úplně jedno. Hlavně že už přestal ten pekelný kravál. Hlavně že jsem si teď mohl všechno trochu srovnat v hlavě a rozhodnout se, co vlastně chci dělat. Jestli se přihlásím na školu, a když, tak na jakou, a jestli ne, co budu dělat místo toho?

Během zimy se mi povedlo dostat všechno pod kontrolu. Porůznu jsem volal do firem a probíral to s lidma, co už něco studovali. A i když jsem přesně nevěděl, co chci, během pár měsíců jsem si ujasnil aspoň to, co rozhodně nechci. Věci dostaly řád, a když se blížil prosinec, měl jsem dokonce dva nebo tři vcelku smysluplné plány. Zkrátka jsem tak nějak věděl, co by mě bavilo. A když prosinec nadešel, byl jsem jí neskonale vděčnej, že drží slovo. U ní dole bylo opravdu ticho. Jediný, co jsem odtamtud občas slyšel, bylo rádio. Třetí program, rádio Sky a někdy Voice. Ale už nikdy tak nahlas, že by to u mě v bytě nebylo k vydržení.

Ve skutečnosti zněl ten zvuk tak slabě, že mohl klidně vycházet až z bytu pod ní.

A slovo držela i dál. Dole byl pořád klid. Dokonce i v provincii, kdy se přece v jednom kuse pořádají vánoční návštěvy, večírky a sešlosti, že by to jednoho málem sklátilo. A pak Štědrej večer, a už vůbec nemluví o Silvestru, kdy jsem mimochodem

uspořádal velkolepou večeři pro pár kamarádů. Večeři, která se bleskurychle zvrhla v mejdan tak divokej a bláznivej, že jsme museli jít pařit do ulic. Ono by to tak asi dopadlo stejně, ale přesto jsem se styděl, že jsem dost bezohlednej souseď, zvlášt' když jsem se druhej den probudil s hlavou jako střep.

Ale zespoda se pořáď nic neozývalo.

Začátkem února jsem se přihlásil na ekonomickou nástavbu. Nebyl to žádnej velkej odvaz a taky nic, pro co bych dejchal. Ale aspoň něco. Nějaká vize do budoucna. A tehdy se začaly objevovat ty mušky. Ze začátku jich bylo jen pár a já je zabíjel složenými novinama. Ale potom jich začalo přibývat – jako by se vždycky objevilo deset dalších, když jsem zabil jednu.

Pomyslel jsem si, že se ze mě třeba mezitím stalo čuně, a protože jsem od doby, co jsem začal chodit do školy, překypoval energií, rozhodl jsem se, že vygruntuju. Prostě a jednoduše jsem provedl poctivej generální úklid. Všechno jsem rozmontoval, vydrhnul, umyl, vyluxoval, vyčistil a naleštil jako nějakej maniak. Takže ve finále to v bytě bylo čistší a sterilnější než v nemocnici.

Ale mušky tam byly pořáď.

Nakonec jsem zavolał správcový a stěžoval jsem si.

„Nemohli byste se v tom vašem podělaným baráku aspoň trochu starat o pořádek?“ řval jsem.

„A nemohl byste se sám trochu víc snažit udržovat čistotu?“ zasyčela. „Ty mušky, to jsou octomilky, ty žijou z vašich odpadků!“

Tak jsem uklidil znova, ale mušky nemizely. Teprve když jsem koupil deset rolí mucholapky a rozvěsil je po bytě, pomohlo to. Trochu. Výrazněji se to zlepšilo, až když jsem k mucholapkám přidal kelímky s hmyzím jedem, kterej mouchy přitahoval, takže se nasosaly a okamžitě chcípły.

Ale bydlet na takovém místě není žádná výhra. Už jsem skoro chtěl zažádat o nový byt, podnám, kolej nebo prostě o něco jiného, když začátkem dubna někdo zazvonil. Venku stál policajt. Hrklo ve mně, když jsem uviděl uniformu, ale on mě hned uklidňoval.

„S vámi to nemá nic společného,“ řekl podivně tlumeně. Bylo mu kolem padesátky, měl knírek a vypadal, že už viděl leccos.

„Vůbec nic,“ dodal a mně bylo v tu ránu jasný, že mi ten chlápek nebude sympatickej.

„Mám na vás jen pár otázek... Jste ochoten vypovídat?“ zeptal se, jako by všichni v našem vchodu byli automaticky kriminální živly. Když jsem ho pozval dál a nabídl mu kafe, usmál se a zdvořile odpověděl:

„Ne, děkuji.“

V obličeji měl podivnou směs hořkosti a vzteku, a to se mi vůbec nelíbilo. Nebylo těžký uhadnout, o co vlastně kráčí.

„Jde o sousedku, co bydlí pod vámi,“ řekl.

„Jak dobře se s ní znáte?“

Věděl jsem, kam to spěje, ale přesto jsem to chtěl trochu odlehčit vtipem. Zasmál jsem se a zeptal se:

„Provedla něco? Nějakej zločin?“

Odkašlal si:

„To se asi nedá říct... Už ne.“

Musel jsem se hodně přemáhat, abych na sobě nedal nic znát, protože to bylo dost nepříjemný, a on pokračoval jako stroj:

„Kdy jste ji viděl naposled?“

„Koncem listopadu,“ odpověděl jsem.

„To souhlasí s naším odhadem,“ řekl a zapsal si něco do notýsku.

„Pravděpodobně tam leží už od prosince.“

„No nazdar,“ utrousil jsem.

„A další tři měsíce...“

„Ty bláho!“

„Na kolika vánočních večírcích jste vlastně v prosinci byl?“

„Ty bláho!“

„Všiml jste si něčeho zvláštního?“

Díval se na mě pohledem, kterej působil jako nějakej trest: I když se vyjadřoval přátelsky a neutrálně a nikdy nevypadl z role, cítil jsem, že mnou pohrdá.

„Vy tedy říkáte, že jste ji naposledy viděl koncem listopadu,“ zopakoval.

„Jo, to už jsem přece řekl.“

„To znamená, že už je mrtvá asi půl roku...“

„Ty bláho!“

„A nikdo si ničeho nevšiml...“

„Dejte pokoj!“

„Teď už bude pokoj,“ prohlásil a bylo úplně jasný, že lidi jako já jsou mu ukradený.

„Víc jsem vám toho sdělit nechtěl,“ řekl.

„Možná vás bude zajímat, kdy ji odvezeme, nebo ne?“

Otevřel dveře a zíral na mě, ale pak se asi rozhodl, že vlastně není důvod, aby byl na mě nepřijemnej. Jako by pochopil, že to přece není moje vina. Ale něco ze sebe stejně musel dostat, protože mu zjevně nebylo dobře. Možná ji našel právě on. Nebo ji třeba znal. Každopádně se mu do tváře vrátil ten zlej výraz a pak pronesl:

„V tom případě vás mohu ujistit, že už jsme ji odvezli.“

A než odešel, ještě se na mě naposledy zadíval a dopověděl to:

„Odvezli jsme to, co z ní zbylo...“